

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ บ้านคุณจักรกฤษณ์ คุณชฎาพร เจนเจษฏา
๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๐

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ บ้านคุณจักรกฤษณ์ คุณชฎาพร เจนเจษฎา ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๐

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันศุกร์ ที่ ๑๖ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ประธานกรรมการมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้รับเชิญจากคุณจักรกฤษณ์ คุณชฎาพร เจนเจษฎา เพื่อไปสนทนาธรรมที่บ้านพักย่านถนนประดิพัทธ์ สะพานควาย กรุงเทพมหานคร ระหว่างเวลา ๑๐.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

ทุกครั้งที่มีโอกาสได้ร่วมฟังการสนทนาธรรมที่บ้านของคุณจักรกฤษณ์และคุณชฎาพร (คุณแอม) มีความรู้สึกอบอุ่นทากับท่านเจ้าภาพทุกครั้ง ที่ท่านทั้งสองนอกจากจะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากความเข้าใจธรรมะ ที่ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ได้บรรยายแล้ว ท่านทั้งสองยังมีความเมตตา เกื้อกูล แก่ญาติสนิท และเพื่อน ๆ พร้อมทั้งสหายธรรม ได้มีโอกาสได้ฟังพระธรรมโดยใกล้ชิดกับท่านอาจารย์ด้วย ทั้งนี้ ทุกท่านที่มีโอกาสได้ศึกษาพระธรรมกับท่านอาจารย์ จะมีท่านอาจารย์เป็นแบบอย่างในการทำความดีทุกประการ ทั้งยังเป็นผู้ที่คิดเกื้อกูลแก่ผู้อื่น ให้ได้มีโอกาสเข้าใจธรรมะ ซึ่งเป็นการเกื้อกูล เป็นการให้ที่ประเสริฐที่สุด

อุมมังสูตร

“ ... ดุกรภิกษุ บุคคลผู้เป็นบัณฑิตมีปัญญามากในธรรมวินัยนี้ ย่อมไม่คิดเพื่อเบียดเบียนตน ย่อมไม่คิดเพื่อเบียดเบียนผู้อื่น ย่อมไม่คิดเพื่อเบียดเบียนตนและผู้อื่น เมื่อคิด ย่อมคิดเพื่อเกื้อกูล แก่ตน เกื้อกูลแก่ผู้อื่น เกื้อกูลแก่ตนและผู้อื่น และเกื้อกูลแก่โลกทั้งหมดทีเดียว ดุกรภิกษุ บุคคลเป็นบัณฑิตมีปัญญามากอย่างนี้แล”

[เล่มที่ ๓๕] พระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกนิบาต เล่ม ๒ หน้าที่ ๔๕๕

อนึ่ง นอกจากท่านเจ้าบ้านทั้งสองจะมีเมตตาเกื้อกูล มอบโอกาสให้ทุกท่านได้ร่วมฟังและสนทนาธรรมในครั้งนี้แล้ว ยังทราบว่า คุณแอ้วได้ปิดร้านกาแฟดอยช้าง สาขาอาคาร Q House สาทร หนึ่งวัน เพื่อให้พนักงานชงกาแฟของร้านทั้งสองคน มาชงกาแฟบริการแก่ผู้เข้าร่วมฟังการสนทนาธรรมตลอดวันอีกด้วย ซึ่งทราบว่าหลายท่านกลับไปพร้อมกับความคิด ความใฝ่ฝัน ถึงกาแฟที่ดื่มไปอย่างจุใจหลายแก้วในวันนี้

อันดับต่อไป ขออนุญาตนำ
 ความการสนทนาธรรม ซึ่งเป็นตอน
 ที่ประทับใจมาก ที่คุณจักรกฤษณ์
 ได้กราบเรียนสนทนากับท่าน
 อาจารย์ถึงคำว่า "โลกมืด" ตามที่
 พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรง
 แสดงไว้ ซึ่งมีความละเอียดลึกซึ้ง
 น่าพิศมัยยิ่งครับ

คุณจักรกฤษณ์ :

กราบเท้าท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพ วันนีักระผม
 และสมาชิกทุกท่านขอกราบขอบพระคุณและกราบอนุโมทนาท่าน
 อาจารย์ที่กรุณาเมตตามาให้ความรู้ในพระธรรมในวันนี้เช่นเคย
 นะครับท่านอาจารย์ครับ

ท่านอาจารย์ครับ เรากล่าวถึงคำว่า "โลก" เพียงคำคำเดียว คำว่า
 "โลก" และทรงแสดงถึง "โลกมืด" ด้วย เราจะเข้าใจคำว่า "โลก"
 อย่างไร? และ "โลกมืด" เป็นอย่างไร? ตอนนีู้สึกสว่างมาก
 (หัวเราะ) ไม่มีมืด และมีความสุขดีครับ โดยเฉพาะผู้ที่ฟังธรรม จะ
 รู้สึกเบิกบาน รู้สึกสดใส เหมือนเป็นโลกสว่าง แต่จริง ๆ แล้ว ทรง
 ตรัสถึงโลกมืด อย่างไรครับท่านอาจารย์ครับ

ท่านอาจารย์ :

คงไม่ลืม สนทนา เพราะฉะนั้น ก็เป็นโอกาสที่จะได้ ถาม-ตอบ เพื่อที่จะให้เข้าใจขึ้น ได้ยินคำว่า "โลก" ขอทราบความเห็นที่เคยคิด เคยเข้าใจ เพราะทุกคนดูเหมือนว่าจะรู้จักโลก มีใครไม่รู้จักไหม? ต้องรู้จักกันมาแล้ว ใช่ไหม? ทุกคนรู้จักโลก ขอทราบความเห็น ว่า โลกที่รู้จัก เป็นอย่างไร?

บอกว่ารู้จักโลก หรือบอกว่ามีโลก ในความคิด โลกคืออะไร? (มี ผู้ตอบว่าโลกเป็นความทุกข์) เป็นความทุกข์หรือ? เดียวนี้ทุกข์ไหม? เดียวนี้กำลังทุกข์กายหรือเปล่า? ต่างคนต่างความคิด โลกคือความทุกข์ใช่ไหม? ของคนอื่นล่ะคะ?

คุณหมอธงชัย :

ถ้าเป็นเมื่อก่อนก็คือโลกที่เราอยู่นี้ คือ โลก ตอนนั้นเข้าใจว่าโลก คืออย่างนั้นจริง ๆ โลก ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ โลกที่เราอยู่นี้ ที่ เรานั่งอยู่

ท่านอาจารย์ : เพราะฉะนั้น ที่เรายืนอยู่ตรงนี้ก็โลก พระจันทร์ก็เป็นโลก ดวงดาวก็เป็นโลก อะไรอีกคะ?

คุณหมอรชชัย : เมื่อก่อนเราไม่เคยได้ยินว่า โลกทางตา โลกทางหู...

ท่านอาจารย์ : เพราะฉะนั้น ก็คิดว่ายืนอยู่นี้เป็นโลก พระจันทร์เป็นโลก ดาวเป็นโลก

คุณหมอรชชัย : ครับ ใช่ครับ เมื่อก่อน เข้าใจอย่างนั้น แต่เดี๋ยวนี้ พอเข้าใจแล้ว โลกทางตาก็มี โลกทางหูก็มี

ท่านอาจารย์ : ทุกคนคะ สนทนากัน แม้แต่คำว่า "โลก" คำเดียว

คุณนภา : โลก หมายถึงสภาพธรรมะที่เกิดขึ้นแล้วก็ดับไป เป็นโลก

ท่านอาจารย์ : เพราะอะไรถึงเป็นโลก? ทำไมสิ่งที่เกิดดับจึงเป็นโลก เราคิดเรื่องโลก ฟังเรื่องโลก เข้าใจเรื่องโลก แต่ต้องละเอียดกว่านั้นอีก ทำไมสิ่งที่เกิดดับเป็นโลก

คุณนภา : ก็เพราะว่า เมื่อมีการเห็น มีการได้ยิน มีการได้กลิ่น ลิ้มรส กระทบ สัมผัส ท่านแสดงไว้ว่าเป็นโลก

ท่านอาจารย์ : ท่านแสดงไว้ แล้วเราคิดอย่างไร? เราเชื่อตามท่าน? ท่านว่าโลก เราก็โลกหรือ?

คุณนภา : ไม่ใช่ค่ะ พอเราฟังแล้ว ท่านบอกว่า โลกคือสภาวะธรรมะที่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้น เราก็พิจารณาคำว่า "เห็น" ขณะนี้เกิดขึ้นแล้วก็ดับไป "ได้ยิน" เกิดขึ้นแล้วดับไป จึงเป็นโลก

ท่านอาจารย์ : เพราะฉะนั้น "โลก" คือ อะไร? คุณนพดล

พลเรือโท นพดล : คำว่า โล-กะ ในความเข้าใจก็คือ การปรากฏขึ้น สิ่งที่ปรากฏขึ้น ถ้าเราพูดถึงสิ่งที่ปรากฏขึ้นทางตาก็คือ สิ่งที่ปรากฏทางตา เสียงที่ปรากฏขึ้น ก็เป็น โล-กะ คือ เป็นเสียงที่ปรากฏขึ้น ทางหู ความหมายของ โล-กะ ก็คือ ปรากฏขึ้น การพูด การเห็น อะไรต่าง ๆ แม้แต่สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็น โล-กะ แต่ประเด็นอีกอันก็คือว่า คำว่า โอกาสโลก คือ จะพูดอีกนัยหนึ่ง ความเข้าใจก็คือว่า ในที่อยู่ ในสิ่งที่เกิดขึ้น สิ่งมีชีวิตที่เกิดขึ้น หรือว่าไม่มีสิ่งมีชีวิต ก็เป็นโอกาส ใช้คำว่าเป็นโลก เป็น โล-กะ อาจจะพูดว่าเป็นดวงดาว เป็นโลก เป็นพระจันทร์ อะไรพวกนี้ ก็เป็นลักษณะเป็นโล-กะ เป็นโอกาส โลก แต่ความหมายก็คือว่า เป็นที่อยู่ เป็นที่เกิดขึ้น แต่ในความเข้าใจก็จะมีอีกอันหนึ่งก็คือว่า มีคำว่า โลกียะ แล้วก็มีความว่า เหนือโลก โลกุตระโลก อันนี้ผมก็นำไปอีกสองโลกครับ

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ เอาโลกเดียว (หัวเราะ) แล้วก็ "คำเดียว" ด้วย คือคำว่า "โลก" เท่านั้น ทุกคนเหมือนรู้จักโลก เพราะว่า เข้าใจว่าอยู่ในโลก แต่จริง ๆ ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรมจริง ๆ เราจะไม่รู้เลยว่า เราพูดว่าเราอยู่ในโลก แต่ "โลก" คืออะไร? คำธรรมดา ง่าย ๆ สั้น ๆ แต่ "คำ" ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า" จะนำมาซึ่งความเข้าใจในความเป็นจริง เพื่อให้ปัญญาเห็นความจริงว่า สมควรไหม? ที่จะไม่เข้าใจ แล้วยังอยากอยู่ในโลกต่อไป ไม่ใช่ว่าโลกนี้โลกเดียว เพราะว่าโลกมีเยอะสวรรค์ก็เป็นโลก นรกก็เป็นโลก เพราะฉะนั้น ถ้าจะอยู่ ก็ต้องอยู่ในโลกหนึ่งโลกใด

แต่ว่า ตามความเป็นจริง ก่อนจะถึงอย่างนั้น คำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า "แม้คำเดียว" แต่นำมาซึ่งการไปสู่ความลึกซึ้ง ว่า สมควรไหม? ที่จะยังคงมีโลก เพราะเหตุว่า ก่อนนี้ไม่มีอะไรเลย คิดดูเมื่อก็ไม่มี ก่อนถึงขณะนี้ ก็มีสิ่งที่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้น ลองคิดถึงสิ่งที่ไม่มี กับ สิ่งที่เกิดขึ้น อย่างไหนจะดีกว่ากัน? แค่นี้ ไม่มีเลย แล้วก็เกิดมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้น อย่างไหนจะดีกว่ากัน?

คุณสุธีรพันธ์ :

เกิดมีดีกว่า

ท่านอาจารย์ :

เกิดมีดีกว่าใช่ไหม? แต่...เกิดแล้วดับไป เหมือนตอนที่ไม่มีเกิดเลย เหมือนตอนที่ไม่มีเลย

คุณสุธีรพันธ์ :

แต่ตอนเกิดเรายังมีโอกาสที่จะทำอะไรได้

ท่านอาจารย์ :

ยังไม่มีเรา ยังไม่มีเราเลย เราพูดถึงว่า ไม่มีอะไรเลยทั้งสิ้น แล้วก็ "สิ่งหนึ่งสิ่งใด" เกิดขึ้น มีขึ้น ลองคิดว่าดีไหม? ที่มีสิ่งนั้นสิ่งนี้เกิดขึ้น หรือว่า ไม่มีจะดีกว่า? เห็นไหม? เวลาที่เราศึกษาธรรมะ เรา (คิดพิจารณา) ตามคำที่เราได้ฟัง แต่ความคิดไตร่ตรองของเราต้องลึก

กว่านั้น ถึงจะเข้าใจความหมายที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรง
แสดง ให้เรารู้ว่า โลกคืออะไร เพื่อ "ละโลก"

...แต่เราไม่อยากละโลก!! เราอยากมีโลก!! เพราะไม่รู้!! ว่าแท้ที่จริง
โลก ก็คือ จากไม่มีอะไรเลยทั้งสิ้น อย่าง "เสียง" เมื่อกึ่งนี้ไม่มี แล้ว
"เสียง" ก็เกิดขึ้น ปรากฏว่ามีเสียง แล้ว "เสียง" ก็หายไป ไม่กลับมา
อีกเลย หาที่ไหนอีกไม่ได้เลยทั้งสิ้น ไม่ว่าโลกไหน จักรวาลไหน ใต้
ดิน ในน้ำ อะไร ก็ไม่มีเสียงที่ดับไปแล้วเลย เหมือนไฟที่ดับ ดับแล้ว
ก็คือว่า ไม่ได้กลับมาอีก และไม่มีอีกเลย ไม่เหลือเลยด้วย!!

เพราะฉะนั้น เพียงแค่เกิดมีขึ้น แล้วหมดไป ไม่เหลือเลยนี่ ลอง
พิจารณา ถ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก่อนที่จะได้ตรัสรู้ เมื่อครั้งเป็น
พระโพธิสัตว์ไม่ได้คิดอย่างนี้ เราจะได้ฟังคำสอนไหม? ของพระองค์
ทั้งหมด เพื่ออะไร? เพื่อให้ "รู้จักโลก" เพื่อ "ละโลก" สู่ธรรมะที่
"พ้นจากโลก!!"

เห็นไหม? แต่ละคำ ไม่ใช่เป็นคำที่ไม่สืบเนื่องกัน แต่ "แต่ละคำ"
นำไปสู่ความเข้าใจที่ละเอียด ซึ่งยากที่ผู้ที่ไม่เคยได้ยินได้ฟังคำสอน
ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะสามารถรู้ได้เอง ก็สิ่งที่มี อย่างที่
คุณสุธีรพันธ์ว่าใช่ไหม เราก็อยู่ในโลก จะได้มีโลก มีต่อไป แต่ตาม
ความเป็นจริงก็คือว่า ชาวโลกคิดอย่างนี้จึงได้อยู่ในโลกไปเรื่อย ๆ...

...แต่ว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้า คำนี้แสดงอยู่แล้วว่า ตรัสรู้ความจริง
ถึงที่สุด แม้แต่คำเดียวคือ "โลก" คนอื่นก็คิดต่าง ๆ นานากัน แต่
ความจริงก็คือ จากไม่มี แล้วมี แล้วหาไม่มี นี่คือคำในพระไตรปิฎก
ไม่มี แล้วมี แล้วหาไม่มี ตอนหาไม่มี ก็จากที่ไม่เคยมี แล้วมี แล้วหา
มีไม่ ก็เหมือนเดิม ที่ไม่เคยมี แล้วเกิดมี แล้วก็ไม่มีอีก เหมือนเดิมใช่
ไหม? เหมือนตอนที่ไม่มี ตอนที่ไม่มีเกิดขึ้น!! แล้วดีไหม? แค่เกิดมา
แล้วก็ดับไป แล้วก็ไม่กลับมาอีกเลย!!...

...เพราะฉะนั้น ฟังคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ลึกซึ้งกว่าที่เราคิด แต่ "ทุกคำ" นำไปสู่การเข้าใจ ว่าที่พระองค์ได้ทรงแสดงไว้ เป็นความจริงถึงที่สุด ที่ไม่มีการที่ใครจะปฏิเสธได้ เพียงแต่ว่า ปัญญาไม่สามารถที่จะไตร่ตรองได้ และลองคิด แม้แค่คิด จากสิ่งที่ไม่มี แล้วก็เกิดมี แล้วก็ไม่มีอีกเลย ดับไปเลย สมควรไหม? ที่จะยังคงมี สิ่งนั้น!!! ที่เพียงแค่เกิดมาแล้วก็ดับไป!!...

คุณหมอธงชัย :

ยิ่งศึกษาธรรมะ ก็ยิ่งยาก เข้าใจยากขึ้น

ท่านอาจารย์ :

ถูกต้องค่ะ

คุณหมอธงชัย :

การที่ว่า ไม่มี แล้วมี แล้วหาไม่มี แล้วต่างอะไรกับที่ว่าเกิดแล้วดับ ครับท่านอาจารย์

ท่านอาจารย์ :

เห็นไหม? ฟังแล้วใช้คำไหนก็ได้ ต้องเข้าใจอรรถะ สำคัญที่สุดคือ เราจะใช้คำอะไรก็ได้ ไม่มี แล้วมี คือ เกิด ใช่ไหม? แล้วหาไม่มี คือ ดับ ใช่ไหม? ตรงกันไหม? จะพูดคำไหนก็ได้ แต่ให้เราเข้าใจความจริง ไม่ใช่พอเราได้ยินคำนี้ เอ๊ะ! คำนี้หมายความว่าอย่างไร? อีกคำหนึ่ง ความหมายเหมือนกันเลย แต่เรามานั่งคิดว่า ต่างกันอย่างไร?

แต่ถ้าเราเข้าใจอรรถะ ความหมายของคำนั้น เราก็ต้องรู้ด้วยตัวเอง ก็คือคำเดียวกัน เพราะฉะนั้น ใครจะพูดว่า เกิดแล้วดับ กับการที่บอกว่า ไม่มี แล้วมี แล้วหาไม่มี ทำความชัดเจนอีกใช่ไหม? ว่า เกิดแล้วดับ แต่มี จากไม่มีอะไรก่อน แล้วก็เกิดขึ้นมีสิ่งหนึ่งสิ่งใด แล้ว

สิ่งนั้นที่มีก็ดับไป เพราะฉะนั้น ไม่มี ชัดเจนขึ้นใช่ไหม? แล้วมี แล้วก็
 หามีไม่ คือ จากไม่มี แล้วก็เกิดขึ้น แล้วก็ดับไป ชาวโลกชอบสิ่งที่
 เกิด แต่ลืม!! ก่อนเกิดไม่มี!! แล้วพอเกิดแล้วดับไป ก็ไม่มีสิ่งนั้น
 เหมือนไม่เคยเกิดขึ้นมาเลย แล้วเกิดมาทำไม? ใช่ไหม? ห้ามไม่ให้
 เกิดก็ไม่ได้ อย่างไร ๆ ก็ต้องเกิด!!!

..."แต่ละคำ" นำไปสู่ปัญญาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กว่าเราจะ
 เข้าใจถึงความจริงซึ่งพระองค์ทรงแสดงพระธรรม ๔๕ พรรษา
 เพราะพระองค์ก็เห็นว่า ทุกคนก็อยากเกิด มีสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นก็
 ชอบใจให้สิ่งนั้นเกิดขึ้น สิ่งนี้เกิดขึ้น แต่หารู้ไม่ว่า ความจริงแท้ก็
 คือ จากไม่มี ก็เกิดมีขึ้น แล้วก็หมดไป แล้วก็ดับไป แล้วก็ไม่กลับมา
 อีกเลย!!!!...

...ถ้ามีความเข้าใจอย่างนี้ตั้งแต่ต้น แล้วฟังพระธรรม ก็จะรู้ว่า เรามีความไม่รู้ และมีความติดข้อง ในสิ่งซึ่งเพียงปรากฏว่ามี แล้วดับ แล้วอย่างนี้จะไม่ทุกข์หรือ? ในเมื่ออยากให้มืออยู่ตลอดเวลา ไม่อยากให้ดับไปเลย แต่ความจริงก็คือว่า ไม่ได้รู้ความจริงเลย!!!

การฟังพระธรรมแต่ละชาติ แต่ละครั้ง เพื่อสะสมความเห็นถูกในพระปัญญาคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะถ้าพระองค์ไม่ตรัสรู้ ไม่ทรงแสดงธรรมะ ไม่มีโอกาสเลยที่ใครสามารถที่จะรู้ความจริงได้ว่า เต็มนี้เป็นอย่างนี้!! แต่ขาดความเข้าใจ!! เพียงแค่เสียง ไม่มีเสียง แล้วก็เกิดเสียงขึ้น แล้วก็ดับไป ก็ไม่รู้ ก็หาเสียง พอใจในเสียง ติดข้องในเสียง ไม่เห็น "เห็น" ยังไม่มี หลับสนิท ไม่มี "เห็น" เลย แล้วก็ "เกิดเห็น" แล้ว "เห็นก็ดับไป" สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เกิดขึ้น มีความดับไปเป็นธรรมดา แต่ หารู้ไม่!!!...

...คนที่ไม่รู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่เคยฟัง หรือฟังผิด ๆ ก็ได้ยินคำที่เขาพูดว่า พระพุทธเจ้าสอนให้เป็นคนดี สอนให้ละชั่ว แต่ความจริง พระองค์สอนมากกว่านั้นอีก คือ สอนให้สามารถที่จะ

ฟังคำไหน นำไปสู่ปัญหาที่สามารถจะเห็นความจริง ในความไม่มี
สาระของสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วก็ดับไป ซึ่งกว่าจะรู้อย่างนี้ อีกกี่ชาติ?

ตั้งแต่สมัยพระโพธิสัตว์ กว่าจะค่อย ๆ ไตร่ตรอง ทีละเล็กทีละน้อย
ได้ฟังพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ หลังจากที่ได้ทรงรับคำ
พยากรณ์จากพระที่ปึงกรสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ถึง ๒๔ พระองค์
ทุกพระองค์ต้องแสดงความจริงถึงที่สุด ซึ่งใครก็รู้ไม่ได้ เหมือน
เดี๋ยวนี้ที่กำลังฟัง!!! เพราะฉะนั้น อิกนานไหม? กว่าจะแต่ละคำที่เราได้
ฟัง เป็นความจริง ซึ่งรู้แจ้งได้!!!!...

...ทุกอย่าง ทรงแสดงไว้ละเอียดทั้งหมดเลย จนกระทั่งค่อย ๆ
เข้าใจว่า แต่ละหนึ่งเป็นแต่ละหนึ่ง ซึ่งเป็นเราไม่ได้ แต่ถ้ายังไม่รู้
ความจริงอย่างนั้น ก็เป็นขั้นฟังพระธรรม ที่ใช้คำว่า ปริยัติ ฟัง!! นี่
กำลังฟัง ฟังอะไร? ฟังคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรื่องอะไร?
เรื่องสิ่งที่มีจริง!! เพราะฉะนั้น เข้าใจเมื่อไหร่ ขณะนั้นเป็นความ
เข้าใจที่เกิดจากการฟัง รอบรู้ มั่นคง ไม่เปลี่ยนเมื่อไหร่ เป็นปริยัติ!!

เพราะฉะนั้น คำว่า ปริ- รอบรู้ ก็มาจากการฟังแล้ว ไม่ใช่แค่ฟังแล้ว
เอ๊ะ! นี่ตอนนี้เป็นเราหรือเป็นอะไรไม่รู้ แต่ฟังจนกระทั่ง ทุกอย่าง
เป็นธรรมะแต่ละหนึ่ง ยิ่งฟังยิ่งเห็นว่า แยกกันเป็นแต่ละหนึ่ง มั่นคง
ขึ้น จึงใช้คำว่า "ปริยัติ" ได้ รอบรู้ในพระพุทธรพจน์ ซึ่งไม่ค้ำกันเลย
จนกระทั่งเป็น "สัจญาณ" เป็นปัญญาที่รู้ว่า นี่แหละจริง ตรงนี้
แหละจริง!!!!...

...เพราะฉะนั้น ไม่ไปสำนักปฏิบัติ ไม่ไปนั่งทำอะไรทั้งหมด เพราะไม่ใช่ปัญญา!! ถ้าเป็นปัญญา คือ รู้สิ่งที่กำลังปรากฏ จึงเป็นปัญญา!! ถ้าไม่ใช่ปัญญา คือ (ความ) ไม่รู้ จะเป็นปัญญาได้อย่างไร? แล้วก็คิดว่าจะต้องไปทำที่โน่น ที่นี้ ที่นั่น ให้รู้ ก็ผิดอีก!! เพราะเหตุว่าปัญญาเกิด เมื่อมีปัจจัย!! คือ จากการฟัง การเข้าใจ ที่ละคำ ไตร่ตรอง มั่นคง จนกระทั่งละความเป็นเราที่จะทำ!! ที่จะคิดว่าเราทำได้!! หรือเราจะทำ!!!!...

กราบเท้าบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
ขอบพระคุณและขออนุโมทนาในกุศลศรัทธาของคุณจักรกฤษณ์ คุณชฎาพร เจนเจษฎา
และขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกท่านครับ

